

PIRKANMAAN LIITTO

PIRKANMAAN MAAKUNTAKAAVA 2040

PIRKANMAAN 2. MAAKUNTAKAAVAN 1. VIRANOMAISNEUVOTTELU

MUISTIO

Aika: 28.5.2012 klo 9.15–11.45

Paikka: Pirkanmaan liiton kokoushuone Pallograniitti, Nalkalankatu 12, Tampere

Läsnä:	Hannu Salomaa	Finavia Oyj
	Mika Penttilä	Fingrid Oyj
	Eero Ruotsila	Länsi-Suomen sotilasläänin esikunta
	Olli Ristaniemi	Keski-Suomen liitto
	Satu Kalpio	Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut
	Kaija Kiiveri-Hakkarainen	Museovirasto
	Eeva-Liisa Schulz	Museovirasto
	Erika Helin	Pirkanmaan ELY-keskus
	Seppo Mäkinen	Pirkanmaan ELY-keskus
	Jarkko Peurala	Pirkanmaan ELY-keskus
	Mari Rajala	Pirkanmaan ELY-keskus
	Leena Strandén	Pirkanmaan ELY-keskus
	Vadim Adel	Pirkanmaan maakuntamuseo
	Hannele Kuitunen	Pirkanmaan maakuntamuseo
	Seppo Lindén	Satakunnan lennosto
	Jukka Moilanen	Satakuntaliitto
	Reijo Suninen	Suomen metsäkeskus
	Agneta Nylund	Ympäristöministeriö
	Harri Pitkäranta	Ympäristöministeriö
	Hanna Djupsjöbacka	Pirkanmaan liitto
	Esa Halme	Pirkanmaan liitto
	Johanna Järvinen	Pirkanmaan liitto
	Karoliina Laakkonen-Pöntys	Pirkanmaan liitto
	Anne Mäkynen	Pirkanmaan liitto
	Annu Piesanen	Pirkanmaan liitto
	Miina Vainio	Pirkanmaan liitto

PIRKANMAAN LIITTO

Jakelu: Läsnä olleet
Liikenne- ja viestintäministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriö
Sisäasiainministeriö
Liikennevirasto
Pirkanmaan ELY-keskus, Elinkeinojen, työvoiman, osaamisen ja kulttuurin vastuu-
alue
Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Pohjanmaan liitto
Hämeen liitto
Pohjanmaan liitto
Päijät-Hämeen liitto
Varsinais-Suomen liitto

PIRKANMAAN LIITTO

1. Kokouksen avaus

Maakuntajohtaja Esa Halme avasi kokouksen. Läsnäolijat esittäytyivät. Kyseessä on Pirkanmaan 2. maakuntakaavaa koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 66 § mukainen viranomaisneuvottelu.

2. Järjestäytyminen

Valittiin puheenjohtajaksi Esa Halme ja sihteeriksi Annu Piesanen.

3. Pirkanmaan suunnittelutilanne

Maakuntakaavoitusjohtaja Karoliina Laakkonen-Pöntys kertoi Pirkanmaan maakuntakaavoitustilanteesta. Pirkanmaalla on voimassa vuonna 2007 vahvistettu 1. maakuntakaava. Turvetuotantoa käsittelevä 1. vaihemaakuntakaava ja liikennettä ja logistiikkaa käsittelevä 2. vaihemaakuntakaava ovat ympäristöministeriössä vahvistettavana. Pirkanmaalle on valmistunut liikennejärjestelmäsuunnitelma, jonka aiesopimus on juuri lähdössä allekirjoituskierrokselle. Maakuntasuunnitelmaa valmistellaan rinnakkain maakuntakaavan 2040 kanssa.

4. Kaavoitusprosessi ja aikataulu

Laakkonen-Pöntys kertoi maakuntakaavan 2040 lähtökohdista. Strateginen, pitkän tähtäimen kokonaiskaava tulee korvaamaan nykyiset maakuntakaavat. Kaava kattaa tärkeimmät alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen osa-alueet koko maakunnan alueella. Kuntarakenteen muutosten myötä maakuntarajat tulevat muuttumaan työn aikana ainakin Kiikoisten kunnan liittyessä osaksi Sastamalaa vuoden 2013 alussa. Kaavan laadinta käynnistettiin vuonna 2011, ja tavoitteellinen valmistumisvuosi on 2016. Prosessissa pyritään laajaan osallistumiseen erilaisin tilaisuuksin sekä kaavan internetsivujen ja karttapalautejärjestelmän avulla. Ensimmäiset selvitykset on käynnistetty. Kaavatyön aluksi tehdään erilaisia maankäyttövaihtoehtoja, joiden perusteella maakuntavaltuustolla on mahdollisuus linjata kaavan suuntaa. Vaikutusten arviointia tullaan tekemään koko prosessin ajan.

5. Maakuntakaavaa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Laakkonen-Pöntys kävi läpi maakuntakaavaa 2040 koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Harri Pitkäranta näki luettelon edustavan hyvin Pirkanmaan tämänhetkisiä painopistealueita. Keskusteltiin ympäristöministeriön ja maakuntien liittojen välisestä vuorovaikutuksesta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioimiseksi maakuntakaavaprosesseissa riittävästi jo kaavatyön alusta asti.

PIRKANMAAN LIITTO

6. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Laakkonen-Pöntys kertoi, kuinka maakuntakaavaprosessissa on tarkoitus edetä. Käsiteltiin kaavan keskeinen sisältö ja mahdolliset vaihtoehdot, kaavan laadinnan kannalta keskeiset tavoitteet, kaava-alueen rajausta, kaavan vaikutusalue ja osalliset, suunnitellut osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt, kaavan laadintaan tarvittava tietopohja ja perusselvitykset, viranomaisyhteistyö kaavan laadinnassa ja vaikutusten arviointi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa esitetyistä tavoitteista käydyssä keskustelussa Pitkäranta totesi, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta OAS on hyvin pelkistetty, ja ehdotti sen täydentämistä VAT:n yleistavoitteilla sekä Laakkonen-Pöntyksen esityksessään mainitsemilla erityistavoitteilla. Kaija Kiiveri-Hakkarainen totesi, että ympäristö-sanana tulee kattaa myös kulttuuriympäristöt. Sovittiin kulttuuriympäristö-sanana lisäämisestä tavoitteita käsittelevään kohtaan. Agneta Nylund totesi maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n olevan kokonaisuudessaan tärkeä ja esitti myös pykälän alkuosan lisäämistä OAS:n tekstiin. Leena Strandén piti toimivana tavoitteiden jakoa sosiaaliin, ympäristöä koskeviin ja kilpailukykyä vahvistaviin tavoitteisiin ja esitti, että myös lähtötilanne haasteineen kuvattaisiin OAS:ssa. Sovittiin tavoitteita täsmennettäväksi vähän, mutta jätettävän tilaa maankäyttövaihtoehtojen pohjalta käytävän tavoitekeskustelun annille.

Keskusteltiin OAS:n täydentämisestä selvitysten osalta. Pitkäranta piti osallisten tiedonsaannin kannalta hyödyllisenä OAS:n listauksen täydentämistä maakuntakaavoitusjohtajan esityksessä esitetyillä selvityksillä niitä osin, joiden tiedetään toteutuvan. Strandén esitti selvitysten kytkemistä strategiaan tavoitteisiin ja lisättävän listaan tärkeimpiä jo olemassa olevia koko maakunnan kattavia ajantasaisia selvityksiä. Halme piti mahdollisena selvitysten kirjaamista erilliseen, jatkuvasti päivittyvään liitteeseen. Vadim Adel totesi, että muinaisjäännöksiä koskevien selvitysten aikataulu tulisi suunnitella jo nyt kaavatyön alkuvaiheessa, jotta tulokset olisivat hyödynnettävissä luonnosvaiheessa. Ehdotusvaihetta Adel piti liian myöhäisenä inventointien kannalta. Eero Ruotsila kertoi, että Puolustusvoimat on tehnyt tarkkoja meluselvityksiä, joiden tulokset ovat käytettävissä. Pitkäranta kehotti varautumaan siihen, että palveluverkon selvitys on raskas. Kaupan sijoittumista koskeva lainsäädäntö on uudistunut, ja ympäristöministeriöstä on tulossa uusi opas aiheesta.

Kiiveri-Hakkarainen totesi, että on tärkeää, että kaavan ohjausryhmään kuuluu henkilö, joka katsoo asioita kulttuuriympäristön kannalta. Todettiin, että ohjausryhmään kuuluvat Pirkanmaan liiton arkkitehti ja ELY:n rakennetun ympäristön yksikön päällikkö Leena Strandén, minkä lisäksi kulttuuriympäristöille on oma hankeryhmänsä. Olli Ristaniemi toi esiin, että ohjausryhmän tulee kaavaprosessissa toimia puhtaasti asiantuntijaryhmänä maakunnan liiton toimiston laatiessa kaavan, jottei pääse syntymään epäilyjä ohjausryhmän jäsenten esteellisyydestä.

Käytiin kierros kokouksessa läsnä olleiden viranomaistahojen näkemyksistä maakuntakaavasta 2040.

PIRKANMAAN LIITTO

Fingrid Oyj, Mika Penttilä:

Voimajohdot ovat hyvin ajan tasalla nykyisessä maakuntakaavassa. Välille Valkeakoski–Kangasala on tulossa uusia yhteyksiä. Fingrid toimittaa Pirkanmaan liitolle tietoa uusista hankkeista, samoin kuin nykyisistä verkoista, mikäli niihin liittyvää tietoa tarvitaan.

Länsi-Suomen sotilasläänin esikunta, Eero Ruotsila:

Puolustusvoimien toiminnoista osa on kriisinaikaisia, minkä vuoksi niiden sijainnista ei voida avoimesti kertoa. Pirkanmaalla Puolustusvoimat on ulkoistanut toimintojaan Juupajoen Lylyssä ja Tampereen Kalkussa. Vammalassa alueesta on luovuttu, samoin Vilppulassa osittain. Parkanossa käytössä oleva alue supistuu, mutta suoja-alueet tarvitaan. Kuntiin pyydetään välittämään tietoa, että 50 metriä korkeammat tuulivoimalat tarvitsevat Pääesikunnan hyväksynnän, ja että Puolustusvoimien alueisiin rajoittuvista tuulivoimahankkeista tulee pyytää aina Pääesikunnan lausunto. Haapamäki–Pori -radan säilyttäminen kaavassa on tärkeää.

Ilmavoimat, Seppo Lindén:

Ilmavoimat on mukana tuulivoimaselvityksen hankeryhmässä, miltä osin asia on kunnossa.

Satakuntaliitto, Jukka Moilanen:

Kiikoinen on siirtymässä Satakunnasta Pirkanmaahan. Haapamäki–Pori -rata kannattaa esittää kaavassa. Satakunnan tuulivoimaa käsittelevä vaihemaakuntakaava on parhaillaan luonnoksena nähtävillä.

Keski-Suomen liitto, Olli Ristaniemi:

Keski-Suomessa on parhaillaan nähtävillä turvetta, suoluontoa ja tuulivoimaa käsittelevä vaihemaakuntakaavan ehdotus. Kauppaa koskevaa 4. vaihemaakuntakaava on valmisteluvaiheessa. Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 laadintaa seurataan mielenkiinnolla, sillä Keski-Suomessa alkaa vastaavan kaavan laadinta vuodenkahden kuluessa. Strategisen kaavan laatiminen nähdään haasteellisena sektori-kohtaisten selvitysten raskauden vuoksi.

Finavia Oyj, Hannu Salomaa:

Toisen kiitotien varaus Pirkkalan lentokentällä on tärkeä pitkällä tähtäimellä, vaikka tällä hetkellä sellaista ei suunnitella. Lentomelun häiritsevyyys ei ole nyt vakavaa, eikä se estä kaikkea maankäyttöä kentän lähialueella.

Metsähallitus, Satu Kalpio:

Metsähallituksen näkökulmasta kaavassa kiinnostavaa on luonnonsuojelun ja muun maankäytön yhteensovittaminen sekä virkistys ja matkailu. Metsähallitus osallistuu mielellään kaavaa koskeviin yhteistyöryhmiin.

PIRKANMAAN LIITTO

Metsäkeskus, Reijo Suninen:

Metsänomistajia kiinnostaa kaavatyössä erityisesti suojelualueiden laajeneminen. Metsäteollisuuden kannalta tärkeitä ovat logistiset kysymykset, kuten tiestö, raiteet ja terminaalit. Kaavan laadinnassa on hyvä ottaa huomioon juuri valmistunut Pirkanmaan alueellinen metsäohjelma. Metsäkeskus osallistuu mielellään johonkin alaa koskevaan kaavan työryhmään.

Maakuntamuseo, Hannele Kuitunen:

Kulttuuriympäristöjen näkökulmasta tärkeitä kokonaisuuksia maakuntakaavassa tulevat olemaan liikennehankkeet ja yhdyskuntarakenteen muutos eheyttämisen ja kaupunkien laajenemisen myötä. Toiveena on, että staattisena osoitettavien suojelukohteiden ohella kulttuuriympäristöt nähtäisiin myös kehittämisen ja vaalimisen alueina. Kulttuuriympäristöt on syytä ottaa kaavassa huomioon kokonaisvaltaisesti ja ajantasaiseen tietoon perustuen, sekä arvioida myös niihin kohdistuvat vaikutukset. Myös tuulivoimapuistojen suunnittelussa museoviranomaisen tulisi olla mukana.

Maakuntamuseo, Vadim Adel ja Museovirasto, Eeva-Liisa Schulz:

Arkeologiaa koskevat selvitykset tulee tehdä työn alkuvaiheessa, ja hyödyntää luonnoksen laadinnassa.

Museovirasto, Kaija Kiiveri-Hakkarainen:

Hyvä, että kaavaprosessiin sisältyy kulttuuriympäristöä koskevia selvityksiä. Huomiota tulee ottaa valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY). Kirkkolaki uudistuu, minkä myötä suojeltavia kirkkoja voi tulla merkittävä määrä lisää. Museovirasto haluaisi antaa lausunnon kaavan ohella myös maakuntasuunnitelmasta.

ELY, Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, Leena Strandén:

Kun strategiset tarpeet ovat täsmentyneet, tulee tehdä riittävät, maakuntatasoiset selvitykset. Hyödynnettävissä olevia valmiita selvityksiä on paljon, mutta on myös aukkoja, esimerkiksi liittyen suojelualueiden verkostoihin ja ekologisia yhteyksiin.

ELY, Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue, Erika Helin:

Liikenne tulee ajatella järjestelmänä, johon sisältyy muutakin kuin infra. Vaihemaa-
kuntakaavassa ongelmalliseksi koettu liikennettä koskevien merkintöjen merkintä-
tekniikka on nyt mahdollista uudistaa. Liikennettä koskevien selvitysten toteuttami-
sesta tulee keskustella tarkemmin ELY-keskuksen kanssa ja tutkia, mitä valmiita
selvityksiä on käytettävissä.

Ympäristöministeriö, Harri Pitkäranta:

Pirkanmaan 2. maakuntakaava on ensimmäinen toisen polven maakuntakaava, jota viedään määrätietoisesti eteenpäin. Vuosituhannen alussa maakuntakaavoituksen oppaita laadittaessa pyrittiin mahdollistamaan kaavojen strategisuus muun muassa kehittämisen kohdealueiden merkinnöin ja määräystekniikalla. Aihetta käsittelee jul-

PIRKANMAAN LIITTO

kaisu Alueidenkäytön strateginen ohjaaminen (SY 28/2010). On hyvä, että viedään eteenpäin kehittämisajattelua strategisesta maakuntakaavasta. Kaavassa tärkeää on myös rajata, minne ei saa mennä. Tulossa on useita maakuntakaavoitustyötä koskevia julkaisuja: tuulivoimaopas, Tarastin tuulivoiman edistämistä koskevan työn jatkotyö (TEM), valtioneuvoston periaatepäätös turvemaiden kestävästä käytöstä, oppaat turvetuotannosta ja kaupasta maakuntakaavoituksessa, valtakunnallinen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuva (TEM, YM, LVM, MMM). Meneillään ovat myös maankäyttö- ja rakennuslain toimivuusarviointi ja valtakunnallinen maisemainventointi. Kulttuuriympäristöt maakuntakaavoituksessa -opas on julkaistu.

Ympäristöministeriö, Agneta Nylund:

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ytimekäs, selkeä ja havainnollinen. Vielä pieniä tarpeellisia korjauksia:

s. 7 Kaavan sisällön avaaminen hieman tarkemmin, jotta osallisille paremmin avautuu, minkälaisia aihealueita kaavassa on tarkoitus käsitellä.

s. 7 Kartan jälkeisessä kappaleessa sana "osa-alueet" on syytä vaihtaa esim. saanaan aihealueet, ettei tule käsitystä, että puhuttaisiin maantieteellisestä osasta.

s. 6 On syytä kirjata OAS:an lauseella, miten rakentamisrajoitusta tullaan käyttämään (supistaminen/laajentaminen/lain mukainen). Laakkonen-Pöntys totesi, että nyt toimitaan lain mukaan. Muu tarve voi tulla esiin suunnittelun yhteydessä.

s. 11 Osallisten luettelon selkeyttäminen ja otsikon täydentäminen esim. sanalla ensisijaisesti, sillä lista ei sisällä kaikkia. Ympäristöministeriö ei ole osallinen. Listaantulis lisätä Sosiaali- ja terveysministeriö, Gasum, Fingrid ja Finavia.

s. 12 Osallisten lisäksi on syytä mainita, ketkä ovat MRL:n ja kuntalain mukaan valituskelpoisia.

s. 13 Viranomaisten kanssa voidaan pitää ylimääräisiä työneuvotteluita, jotka eivät ole virallisia.

Kotisivujen osoite puuttuu.

Keskusteltiin vaikutusten arvioinnin menetelmien kuvaamisesta OAS:ssa ja todettiin, että on perusteltua olla lyömättä vielä lukkoon toteutustapaa kaavan pilotoivan luonteen vuoksi.

Laakkonen-Pöntys herätteli keskustelua maakuntakaavoituksen strategisuudesta: Strategisuus on priorisointia, mikä onnistuu, kun prosessi etenee nopeasti ja kunnat voivat luottaa siihen, että kaavaa kyetään uudistamaan kohtuullisessa aikataulussa. Tämä edellyttää sitä, että selvityksissä ei mennä yksityiskohtaiselle tasolle. Pitkäranta totesi, että strategisessa kaavassa alueiden maankäyttöperiaatteet on toimivampaa viedä määräyksiin, ei niinkään kartalle.

7. Jatkoneuvotteluista sopiminen

Sovittiin pidettäväksi ympäristöministeriön ja tarvittaessa muiden viranomaisten kanssa työneuvottelu maankäyttövaihtoehtojen valtuustokäsittelyn jälkeen, kun kaavan tavoitteet ovat tarkentuneet.

PIRKANMAAN LIITTO

8. Mahdolliset muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous noin kello 11.45.

Esa Halme

Maakuntajohtaja
Pirkanmaan liitto

Harri Pitkäranta

Ympäristöneuvos
Ympäristöministeriö